Vlaams Parlement

vergadering **C49**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 29 oktober 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opleiding smeden in Antwerpen
– 21 (2015-2016) 3

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Damesakkoord
– 58 (2015-2016) 6

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van het magazine Klasse
– 65 (2015-2016) 8

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verschillende reacties van onderwijzers op gedragspatronen van jongens en meisjes
– 73 (2015-2016) 12

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over doventolken in het onderwijs
– 76 (2015-2016)
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het tekort aan gebarentolken
– 117 (2015-2016) 16

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de psychosociale belasting bij leerkrachten en directieleden
– 96 (2015-2016) 23

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opleiding smeden in Antwerpen
– 21 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Ann Brusseel

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, de opleiding Kunstambacht Smeden, die de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen al jaren aanbiedt, werd geconfronteerd met de beslissing van de raad van bestuur dat de opleiding met onmiddellijke ingang om veiligheidsredenen wordt stopgezet. Dit heeft toch wel wat in beweging gebracht bij diegenen die de opleiding volgen, maar ook bij de lesgevers binnen die opleiding. Deze mensen hebben de reglementering bekeken en zij hebben vragen bij de wijze van werken van de instelling en bij de wijze van werken van de raad van bestuur. Vooral ook omdat zij hebben vastgesteld dat, voordat de beslissing viel, er een overeenkomst werd afgesloten met de stad Antwerpen dat er in 2015-2016 via crowdfunding een extra schooljaar kon worden georganiseerd. Nu wordt men geconfronteerd met een beslissing die onomkeerbaar is. En dit op een moment dat leerlingen al waren ingeschreven en dat de lesgevers toch wel andere verwachtingen hadden van het schooljaar.

In het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 31 juli 1990 houdende de organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichting 'Beeldende Kunst', lezen we in artikel 34 dat een instelling van het deeltijds kunstonderwijs (dko) toelaat om een optie af te bouwen; in paragraaf 2 dat "een optie slechts in uitzonderlijke gevallen door de inrichtende macht in één tijd kan afgebouwd worden". De uitzonderlijke gevallen worden verder niet gespecificeerd. De derde paragraaf van hetzelfde artikel bepaalt dat elke wijziging van een optie door de inrichtende macht voor 1 juni van het lopende schooljaar moet worden gemeld. De gevolgen van het niet melden van een wijziging zijn ook niet duidelijk.

Minister, bent u op de hoogte van deze situatie? Wat heeft zich daar precies voorgedaan? Kunt u bevestigen dat het maar zelden voorvalt dat een optie 'in één tijd' wordt afgebouwd? Afbouwen is iets anders dan onmiddellijk stopzetten. Heeft de raad van bestuur zich met zijn beslissing gehouden aan het BVR? Is afbouwen hetzelfde als onmiddellijk stopzetten, of niet? Hoe moet daarmee worden omgegaan?

Wat zijn 'uitzonderlijke gevallen'? Dat is niet gedefinieerd en dus voor interpretatie vatbaar. Op die manier staat het in dat artikel opgenomen. Valt een acuut veiligheidsprobleem daaronder? Wordt er verondersteld dat de instelling in die situatie inspanningen doet om een andere locatie te vinden waar de opleiding wel verder kan worden aangeboden en waar de veiligheidsproblemen zich niet meer voordoen? Op die manier heeft de instelling ook de kans om het veiligheidsprobleem op te lossen op langere termijn. Hoe moet dat precies geïnterpreteerd worden?

Wat houdt de meldingsplicht in paragraaf 3 van dat artikel juist in? Wat zijn de mogelijke gevolgen van het niet melden? Dat is niet duidelijk in het BVR. De mensen die verbonden zijn aan de opleiding, stellen zich daar grote vragen bij: kan dit zomaar en kan dit zonder dat daar gevolgen aan gekoppeld zijn?

Zijn er aanwijzingen in recente, al dan niet afzonderlijke, doorlichtingsverslagen dat er in de betrokken vestigingsplaats sprake is van een acuut veiligheidsrisico? Kan de inspectie nagaan of er daadwerkelijk sprake is van een ernstig risico? Kunnen de betrokken leerlingen tegen deze beslissing in beroep gaan of beschikken ze over mogelijkheden om hun opleiding in een andere instelling voort te zetten, natuurlijk zonder dat ze zich daarvoor naar de andere kant van het land moeten begeven?

Is er bij de hervorming van het dko aandacht voor de participatie van leerlingen in de toekomst, om te voorkomen dat dergelijke situaties zich op die manier nog voordoen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ja, ik ben op de hoogte van deze beslissing. De academie heeft de bevoegde diensten van mijn administratie geïnformeerd op 25 september 2015.

Zo'n afbouw in één tijd gebeurt zeer zelden. In de voorbije vier schooljaren is er, naast dit atelier Kunstambacht Smeden in Antwerpen, slechts één andere afbouw in één tijd geweest: het atelier Mode en Theaterkostuums in de Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst van Dendermonde, in het schooljaar 2013-2014.

Heeft de raad van bestuur zich gehouden aan de regels? Uiteraard, mevrouw Helsen, is het, zoals u zelf hebt gezegd, de bedoeling dat een academie die een optie wil stopzetten dat geleidelijk doet, om te garanderen dat leerlingen hun opleiding kunnen afmaken. De regelgeving vermeldt evenwel expliciet dat dit in uitzonderlijke gevallen kan. De huidige regelgeving bepaalt niet wat 'uitzonderlijke gevallen' zijn en vraagt dan ook niet specifiek om die uitzonderlijkheid te motiveren. Strikt genomen heeft men zich dus aan de regelgeving gehouden. Wel een probleem is dat de afbouw slechts op 25 september werd gemeld, terwijl een stopzetting uiterlijk op 1 juni van hetzelfde jaar gemeld moet zijn. Maar daaraan zijn dan weer geen sancties verbonden. De administratie heeft op 25 september 2015 akte genomen van de beslissing tot stopzetting.

Die afbouw in één tijd moet worden gemeld vóór 1 juni, omdat er consequenties zijn voor de berekening van de omkadering voor het volgende schooljaar, aangezien de academie dan natuurlijk minder uren leraar krijgt.

Het concrete gevolg van dat te laat melden, is dat aan de academie nu te veel omkadering is toegewezen voor het huidige schooljaar. De berekening van de omkadering van dit schooljaar gebeurt op basis van de gegevens waarover de administratie eind vorig schooljaar beschikte. Om dat recht te zetten, zal onze administratie nog tijdens dit schooljaar een rectificatie moeten doen van het urenpakket van de academie.

Kunnen we uit de doorlichtingsverslagen iets halen wat het veiligheidsrisico betreft? Het meest recente inspectieverslag van de academie is gemaakt op 30 mei 2012. Daarin staan geen specifieke aanwijzingen rond veiligheid. De inspectie maakt wel een verslag over de controle van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) van de academie. Tijdens dat onderzoek gaat de inspectie na of de academie op een systematische wijze zorg draagt voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Bij die controle kijkt de inspectie ook een aantal documenten na, zoals het preventieplan, het jaaractieplan, de verslagen van de jaarlijkse rondgang van de preventieadviseur en de bedrijfsdokter, de werking van het BC en de betrokkenheid van de academie hierin en ten slotte de relatie tussen al die elementen.

Tijdens de doorlichting van mei 2012 kon de academie al die documenten voorleggen en kon de inspectie ook alleen maar vaststellen dat de systematiek in het BVH-beleid aanwezig was. Er waren eigenlijk geen expliciete aanwijzingen.

We kunnen de inspectie belasten met de opdracht om een onderzoek ter plaatse uit te voeren. Maar het zou een beetje vreemd zijn om dat nu nog te doen, mevrouw Helsen, omdat de opleiding ondertussen effectief werd stopgezet.

De betrokken leerlingen kunnen het schoolbestuur van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK) aanspreken. Naast het KASK is er nog één academie

die de optie Kunstambacht Smeden aanbiedt, namelijk de Academie voor Beeldende Kunsten van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) in Anderlecht. In het volwassenenonderwijs organiseert ook het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) Leerdorp in Gent een vergelijkbare opleiding tot siersmid.

Het is mijn intentie om, naar aanleiding van dit concrete voorval, de modaliteiten van stopzetting van opleidingen mee te nemen in het beleidsproject rond de opmaak van een nieuw niveaudecreet. Het is de bedoeling om, uiteraard in overleg met de sector, te bekijken op welke manier we een goed evenwicht kunnen vinden tussen de belangen van een leerling die er natuurlijk baat bij heeft dat er studiecontinuïteit is en de autonomie van het schoolbestuur om het aanbod af te bouwen.

Ik wil één kanttekening maken. Het gebeurde is niet fijn voor de leerlingen die die richting volgden, maar het is geen systematiek. Het komt zeer zelden voor. De regels zijn wat ze zijn. Uit de potentiële gevolgen van de beslissing leid ik toch af dat het goed zou zijn om daarin een goede balans te vinden in het nieuwe decreet.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat antwoord toont duidelijk aan dat het best is om toch te bekijken hoe we het een en het ander kunnen verfijnen. We zien dat hier een stopzetting is gebeurd die te laat is gemeld. Leerlingen zijn niet op de hoogte. Ze kunnen de opleiding voortzetten in Anderlecht. Ik had bij mijn vraagstelling gezegd dat het liefst niet aan de andere kant van onze regio moest zijn. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits. Gelach)*

De andere kant van het land. Ik denk dat het voor de cursisten niet vanzelfsprekend is om die verplaatsing zomaar te doen. Daarom is er ook die verwondering bij de leerlingen die waren ingeschreven voor de opleiding. Ik denk dat we in de toekomst echt moeten bekijken hoe wij de procedure uitwerken. Het kan toch niet zomaar dat een school, wanneer het schooljaar is opgestart, beslist om die opleiding gewoon stop te zetten. De deelnemers worden gewoon aan hun lot overgelaten. Ze kunnen gelukkig wel gaan informeren, niet enkel en alleen bij de instelling zelf, maar ook nog op andere plaatsen waar ze de opleiding kunnen voortzetten. Ik denk dat dit geen goede manier van werken is.

Uit de inspectieverslagen blijkt ook dat er mogelijk toch niet zo'n ernstig veiligheidsrisico is. Op dit moment wordt dat wel aangegeven als de reden van stopzetting, maar we gaan ook niet na of dat effectief wel het geval is. We hebben geen enkele aanwijzing die ons doet vermoeden dat het de realiteit is. Ik denk dat het goed is dat er wordt bekeken hoe we dat kunnen nagaan vooraleer de instelling zelf zomaar kan overgaan tot het beslissen van stopzetting. Gelukkig doet dit voorbeeld zich bijna nooit voor. Het is goed om te bekijken hoe we de zaken duidelijker kunnen stellen en hoe we kunnen voorkomen dat deze situatie zich in de toekomst op deze manier verder voordoet.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Helsen, ik ben het eens met uw laatste opmerkingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Damesakkoord
– 58 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb u in deze commissie al enkele malen ondervraagd over het afsluiten van het zogenaamde Damesakkoord. Om even het geheugen van iedereen op te frissen: in 1991 werd er tussen Vlaanderen en Nederland een Herenakkoord afgesloten waarbij werd vastgelegd dat Vlaanderen de kosten draagt voor Nederlandse leerlingen die in Vlaanderen schoollopen – van het kleuteronderwijs tot de universiteiten –, terwijl Nederland de kosten voor het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland (NOB) en de Open Universiteit op zich neemt. Dat maakt het mogelijk dat Vlamingen in het buitenland hun kinderen naar Nederlandstalig onderwijs kunnen sturen. Dat maakt expats het gemakkelijk om later terug te keren.

Het oorspronkelijke evenwicht tussen deze twee verbintenissen is in de loop der jaren enigszins zoek geraakt, waarbij in Vlaanderen steeds meer Nederlandse leerlingen en studenten onderwijs volgen terwijl Nederland fors bespaart op NOB en de Open Universiteit. Ik haal er even de cijfers bij. De jaarlijkse kost van het onderwijs van Vlaamse kinderen in Nederland bedraagt 134 miljoen euro, terwijl Nederland amper 3,3 miljoen euro uittrekt voor NOB. Het verschil bedraagt dus 131 miljoen euro.

U gaf trouwens in uw antwoord op mijn vraag van 4 juni 2015 aan dat het goed is dat ik u hierover met de regelmaat van de klok vragen stel. Wel, als u mij iets vraagt, dan doe ik dat graag. Tijdens die commissievergadering gaf u tevens aan dat de besprekingen nog niet waren afgerond. In januari hoopte u nog om tegen Pasen het akkoord rond te hebben. Volgens u moet het akkoord expliciet aandacht hebben voor de mobiliteitsstromen van studenten in het hoger onderwijs en moet het een invulling geven aan het engagement van het Vlaams regeerakkoord met betrekking tot het NOB, zodat door dit akkoord een kwaliteitsvol aanbod van NOB wordt gegarandeerd. We onderschrijven die doelstellingen volmondig.

Ik heb deze vraag om uitleg op 1 oktober 2015 ingediend. Op dat moment had ik het antwoord van staatssecretaris Dekker nog niet gelezen. Op 27 oktober heeft hij formeel geantwoord. Hij bevestigt dat de middelen die werden uitgetrokken voor de periode van 2014 tot 2016 vanaf 1 januari 2017 niet meer zullen worden uitbetaald. Hij zegt dat het om een tijdelijke ondersteuning gaat en dat de scholen "weten dat deze tijdelijke subsidie afloopt en daar rekening mee kunnen houden in de kosten voor de ouders van het onderwijs vanaf het schooljaar 2016. Dit zal betekenen dat de bijdrage van de ouders in het schooljaar 2016-2017 hoger zal zijn dan in het voorgaande schooljaar."

In antwoord op een vraag over het aanbod is de vrees geuit dat een derde van het aanbod van buitenlandse locaties waar Nederlandstalig onderwijs wordt georganiseerd en waar Vlamingen schoollopen zal verdwijnen. Dat is dramatisch. Op het congres van de Nederlandse Taalunie, waar Vlaanderen en Nederland aan participeren, kwam de zaak nogmaals aan bod. De Nederlandstalige scholen in het buitenland zijn cruciaal om Vlamingen in beslissingscentra van buitenlandse bedrijven te krijgen. Want Vlamingen die vier of vijf jaar naar het buitenland gaan en hun kinderen meenemen, willen uiteraard dat hun kinderen na een terugkeer nog kunnen volgen in ons onderwijs. Vandaar het Herenakkoord.

Minister, hebt u ondertussen nog contact gehad met uw Nederlandse collega, minister Bussemaker? Zo ja, zijn er al vorderingen opgetekend? Zo neen, wanneer verwacht u met het Damesakkoord te landen? Welke struikelblokken zijn er nog?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, dank u om mij op gezette tijdstippen aan deze belangrijke problematiek te herinneren. Het was inderdaad mijn bedoeling om met Pasen een akkoord te hebben, maar 'it takes two to tango'. Het probleem zit natuurlijk in het feit dat als we zo een akkoord afsluiten, dat wel oké moet zijn en moet voldoen aan al onze verwachtingen.

De rode draden die erin moeten, zijn: het erkennen en blijvend waarderen van de voorbije en bestaande samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland, zowel politiek als ambtelijk; het realiseren van een optimale informatie-uitwisseling en leren van elkaar op het vlak van onderwijs en vorming, zeker als het gaat over de studentenmobiliteit; het optimaliseren van de bestaande samenwerking, ook binnen internationale samenwerkingsverbanden, waarbij we in het bijzonder denken aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) waar de evolutie van het stelsel van accreditatie een impact heeft op de werking en de kostenstructuur; het inzetten op ministerieel overleg.

Uiteraard moet dat akkoord zeer veel aandacht hebben voor de mobiliteitsstromen van studenten in het hoger onderwijs en de toegankelijkheid voor Vlaamse leerlingen van het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland. Ik heb het antwoord dat u net hebt voorgelezen, ook gelezen. Het is mij bekend. Het is ook een van de grote knelpunten. Ik ben wel blij dat de Nederlandse overheid zich engageert om de financiering van de omkadering en de kwaliteitszorg structureel door te trekken. Dat is circa 2,1 miljoen euro op jaarbasis. Maar het dreigement blijft dat de leerlinggebonden financiering, die al afgebouwd was, gewoon zal worden stopgezet. Dat is 3,3 miljoen euro op jaarbasis. We hebben aangegeven dat dat een zeer grote bijkomende drempel betekent voor expats om naar het buitenland te trekken én om hun kinderen onderwijs in het Nederlands te laten genieten. U hebt het wellicht ook gezien, collega, dat eerder deze maand de Stichting NOB onderzoeksgegevens naar buiten heeft gebracht over de verwachte negatieve impact van de stopzetting van de leerlinggebonden subsidiëring. Dit bevestigt ook de ongerustheid.

Ik kom tot de contacten met de Nederlandse minister Bussemaker. Ik heb op de Benelux-bijeenkomst van 18 mei even in de marge met mijn collega Bussemaker kunnen spreken over de stand van zaken. Toen twee weken geleden de Nederlandse minister-president Rutte bij ons was, heb ik het dossier ook aan onze minister-president bezorgd. Die heeft het met Mark Rutte besproken in de marge van de ontmoeting toen. Volgende week woensdag moet ik een toespraak voor ons land houden op de Algemene Conferentie van de UNESCO in Parijs. Daar is ook collega Bussemaker aanwezig. We hebben afgesproken om tussen onze beide toespraken specifiek rond dit knelpunt een overleg te houden. Ik hoop dat ik daar wat duidelijkheid krijg.

Ik had ook de indruk dat de Nederlandse minister-president vrij gevoelig was voor de opmerkingen die gemaakt zijn. Ik blijf hopen dat er een oplossing kan komen. Ik weet wat de verklaringen in het parlement zijn, maar wij kunnen er maar op aandringen dat het opgelost geraakt. U en ik trekken wat betreft de inhoud van het dossier aan één zeel, mijnheer Daniëls. Met Nederland is er nog wat werk aan de winkel.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): We hebben natuurlijk wel een akkoord. Het is niet zo dat het Herenakkoord van 1991 van de tafel is. Vandaag is dat er nog altijd.

Minister Hilde Crevits: Ik had het gevoel – maar nogmaals, het kan een aanvoelen zijn – dat de Nederlandse minister-president niet echt op de hoogte was van het bestaan van dat Herenakkoord. Dat is nog eens uitgelegd. Maar het is een persoonlijke appreciatie door mezelf. Dat moeten we volgende week uitklaren. Het is juist dat het Herenakkoord bestaat. Het moet dus nageleefd worden. Het kan niet dat men daar eenzijdig wijzigingen aan aanbrengt. Dat moet nog verder uitgeklaard worden.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel dat u in dit verhaal mee trekt. U hebt op een bepaald moment gezegd: Crevits laat haar tanden zien. Ik vond dat een hele mooie kop, maar koppen in de media kiezen we natuurlijk nooit zelf. Ik denk dat het moment is gekomen om onze tanden te laten zien. We zien nog altijd, ook in de laatste cijfers van de toelatingsexamens voor arts en tandarts, een heel grote instroom van Nederlanders. We zien ook een heel grote instroom van Nederlanders in ons hoger onderwijs. Is dat negatief? Neen, voor alle duidelijkheid, dat zeggen we niet. We zeggen wel dat de wederkerigheid uit het Herenakkoord moet worden gerespecteerd. Beeld u in dat er geen akkoord is, dan is er hetzelfde probleem. Vlamingen in het buitenland hebben geen Nederlandstalig onderwijs.

We zitten eigenlijk wat in een patstelling. Die patstelling begint op 1 januari 2017. Want als die subsidiëring effectief stopt op 1 januari 2017, dan is het gedaan. De planning voor die scholen en die leerkrachten is problematisch want men kan dit schooljaar nog afwerken, maar dan zitten we muurvast. Ofwel gaat dan de bijdrage van de ouders naar omhoog. Ik heb nog gesproken met mensen van 'Vlamingen in de Wereld'. Er wordt soms gezegd dat die bedrijven die die mensen naar het buitenland sturen, rijk genoeg zijn en die mensen zelf ook genoeg geld krijgen. Daar moeten we toch mee opletten want die bedragen gaan immers serieus stijgen en we kunnen ook niet meer aan uitbreiding van die uren doen. De uren die ze momenteel krijgen, zijn al niet zo uitgebreid.

Ik wil er heel sterk op aandringen om daar serieus over door te spreken. Een akkoord is een akkoord, in alle richtingen. Anders zullen we moeten nadenken over creatieve systemen. Binnen de grenzen van de Europese maatregelen hebben we niet veel marge om onze eigen burgers op een andere manier onderwijs te laten krijgen dan de Nederlanders. We moeten er toch eens over beginnen nadenken, want anders zal de vraag aan u worden gericht, minister. Die Vlamingen gaan aan u vragen: betaalt u ons. Dan gaat men in Nederland zeggen: het is opgelost! Het onderwijs is er, die Vlamingen zijn gered, en wij moeten het niet meer betalen! Dat is geen goed idee.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal mijn best doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van het magazine Klasse
– 65 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, in de week van 23 september werd het nieuwe aanbod van het magazine Klasse voorgesteld. Het werd een multimediaal communicatieproject waarin nog plaats is voor een beperkte papieren oplage en met als specifieke doelgroep de leerkrachten. Alle andere informatie zal via de

website en sociale media gebeuren. Het magazine Klasse voor Ouders verdwijnt volledig en wordt vervangen door een digitaal project.

Ik begrijp dat er door de besparingen keuzes gemaakt moeten worden, maar heb hierbij toch nog enkele vragen. De leerkrachten krijgen een voldoende aanbod via het papieren magazine en de informatie op de website, maar hoe kan men garanderen dat de informatie voor ouders bij iedereen terecht zal komen? Hoe zullen bepaalde doelgroepen zoals ouders en leerlingen die onder SES-criteria (sociaal-economische status) vallen, worden bereikt? Hoe zal de groep die geen toegang heeft tot het internet de informatie krijgen? Wat met de inspanningen die meer dan een decenniumlang gebeurden om het belangrijkste nieuws ook in andere talen aan te bieden?

Tijdens de hervormingen was er reeds kritiek te horen op het afbrokkelen van de onafhankelijkheid van de redactie van Klasse. Hoe zult u erover waken dat de redactie in volkomen onafhankelijkheid haar werk kan voortzetten, zoals de afgelopen twee decennia? Hebt u of de Vlaamse Regering het redactiestatuut onderschreven zoals dit in het verleden reeds meermaals gebeurde?

Klasse heeft als een van de nieuwe kanalen ook een 'Klasse-knop' aangemaakt in het Smartschool-systeem. Zal dit uitgebreid worden naar ouders en leerlingen? Gelet op de steeds meer ingeburgerde elektronische schoolplatvormen, lijkt dit een logische en goede evolutie. Het zou dan ook zonde zijn dat dit beperkt blijft tot het niveau van de leerkrachten.

Er was in het parlementair reces ook commotie over de vacature voor de nieuwe hoofdredacteur of hoofdredactrice. Dat was voor mij onbegrijpelijk aangezien op het eerste gezicht de vacature niet afweek van eerdere vacatures voor dezelfde functie. Wat waren die bezwaren? Wat is de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, bij de formatie van de regering hebben we in het kader van een aantal budgetmaatregelen die genomen moesten worden, de beslissing genomen om alle drukuitgaven voor Klasse te liquideren. Dat betekent dat Klasse op gedrukte wijze zou verdwijnen.

Ik wil starten met een positieve noot. Het team van Klasse heeft gisteren de trofee gekregen van de Business-to-Business Press & Communication voor de herlancering van Klasse. Ik vind dat het hele team daarvoor een dikke pluim verdient. Dit geeft aan dat er intern sterke en slimme keuzes zijn gemaakt, anders krijg je zo snel na een moeilijke maatregel niet zo'n prijs.

Die keuzes hebben consequenties naar de manier van communicatie én de doelgroepen. Er is gekozen om vooral digitaal te gaan en te focussen op leraren en directeurs. Zij zijn de geschikte go-between voor ouders.

Digitalisering zet zich op alle terreinen fors door. In veel dossiers blijft de uitdaging dat de digitale revolutie niet tot uitsluiting leidt. Laagdrempeligheid is hierbij belangrijk. Dat is een open deur intrappen. De volledig vernieuwde website klasse.be richt zich uitdrukkelijk op leraren en ouders. Ouders hebben er een duidelijke plek met 'Thuis'. Ze kunnen daar een profiel aanmaken zodat ze informatie krijgen aangeboden op maat van hun rol als ouder en volgens hun interessegebieden.

Verder geeft de nieuwsbrief Klasse voor Ouders ouders maandelijks een overzicht van nieuwe content op hun maat en behoeften. Deze nieuwsbrief zet expliciet in op de dialoog ouders en leraar. Klasse gebruikt ook laagdrempelige sociale mediakanalen als Facebook en Pinterest om zoveel mogelijk ouders te bereiken.

Op Facebook hebben ze 7375 likes. Facebook is de perfecte drager om ouders op een entertainende manier te ondersteunen in hun opvoeding. Op de Pinterest-pagina van Klasse delen leraren en ouders hun tips met elkaar via interesse-boards. Klasse probeert daarbij telkens zo laagdrempelig mogelijk te schrijven: korte artikels, duidelijke titels, vermijden van moeilijke woorden en uitleg bij onderwijskundig jargon en het kiezen van onderwerpen die nauw aansluiten bij de leefwereld van (kansarme) ouders zoals pesten, huiswerk, opvoeden enzovoort.

Verder bereikt Klasse ook ouders via 7000 intermediairs die met kansengroepen werken. Ik verwijs naar de zorgleraren, interne leerlingbegeleiders, leraren in de basiseducatie, brugfiguren, OCMW en integratiediensten. Op die manier helpt Klasse scholen om met kansengroepen te werken in de aanpak van verschillende thema's.

Om leraren te ondersteunen in hun contact met anderstalige ouders biedt Klasse nog steeds vertaalfiches aan die te downloaden zijn op de website. Daarin staan basisboodschappen over onderwijs die elke ouder moet weten, in het Nederlands en in negen talen, steeds vergezeld van een uitnodiging om Nederlands te leren.

De nieuwe website van Klasse heeft in de eerste maand een kwart meer unieke bezoekers geteld en 64 procent meer pageviews – dat is het aantal keer dat een pagina wordt bekeken. De redactie is daar terecht zeer tevreden mee. Sinds de lancering beslisten ook bijna 15.000 leraren al om een abonnement te nemen.

Het onafhankelijk redactiestatuut van Klasse is in 1997 bekrachtigd door de regering en ik heb het in geactualiseerde vorm onderschreven, samen met het toekomstplan van Klasse. Bovendien heb ik ook een protocol afgesloten over de werking van Klasse met het Departement Onderwijs en Vorming, waarbij de onafhankelijkheid van de redactie van Klasse nogmaals wordt bevestigd. Het is dus niet omdat men een bepaalde plaats heeft in de organisatie dat men geen onafhankelijk statuut en geen onafhankelijke positie kan hebben. Ik hoop dat ik u daarmee kan geruststellen: het is helemaal niet de bedoeling om te interfereren. Integendeel, die onafhankelijkheid kan ik nogmaals onderstrepen.

De Klasse-knop in het Smartschoolsysteem, waarbij leraren rechtstreeks via de elektronische leeromgeving informatie kunnen ontvangen, staat in eerste instantie enkel open voor leraren. Wel wordt die werking van Smartschool en Klasse binnen enkele maanden geëvalueerd, en daarbij zal een uitbreiding naar de ouders mee aan bod komen, omdat het eigenlijk wel een goede zaak zou zijn als dat zou kunnen. Voor leerlingen heeft Klasse geen rechtstreekse communicatielijnen, dus het is nu niet de bedoeling om die functie naar hen uit te breiden. Dat zijn keuzes die zijn gemaakt.

De procedure voor de uitschrijving van de vacature van hoofdredacteur is correct verlopen. De verloning van de nieuwe hoofdredacteur is aangepast, rekening houdend met de structurele verschuivingen die zijn gebeurd. De bevoegde minister heeft het statuut ook aangepast. Dat is ondertussen ook goedgekeurd door de regering, zodat de vacature deze week kan worden gepubliceerd en ter zake heel snel vooruitgang kan worden geboekt.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik ben er zelf heel tevreden mee dat 15.000 mensen binnen het onderwijs daadwerkelijk al een abonnement hebben genomen. U hebt zich daar absoluut niet schuldig aan gemaakt, maar de misprijzende bewoordingen in het begin van de legislatuur waaraan sommigen binnen het onderwijs zich hebben bezondigd en het wat triomfalistische gejuich dat men binnen de regering op de papieren versies

bespaarde, waren me een serieuze doorn in het oog. Dat was zeker geen toekomstgericht denken van sommigen die in het onderwijs actief zijn. Daarom bevredigt de teneur van uw antwoord me ook uitermate.

Men neemt de leerkrachten nog altijd expliciet als doelgroep, ook voor de magazines, vier keer per jaar, als ik me niet vergis. Vroeger hadden we de traditie dat de leerkrachten in opleiding – ze zitten hier nu – ook werden beschouwd als leerkracht, en dus ook Klasse kregen. Ik weet niet of er voor die groep nog aandacht is. Aangezien het toch studenten zijn, gelden er voor hen speciale abonnementstarieven? Ik meen dat het binnen de lerarenopleidingen altijd is toegejuicht dat Klasse voor Leraren ook al ging naar leerkrachten in opleiding. Wordt er ook naar hen nog gekeken?

Minister, ik juich toe dat u ook opnieuw het redactiestatuut onderschrijft, ondanks het feit dat het al geldt sinds 1997 en het al diverse keren is ondertekend of onderschreven. Dat is niet zomaar een statement: het is een belangrijk statement. Er zijn heel veel landen waar men heeft geprobeerd dit te kopiëren en waar men altijd is gestoten op het belangrijke aspect van de onafhankelijkheid, van de vrijheid om dit soort informatie zo te brengen zoals Klasse dat ondertussen al meer dan twee decennia doet. Het daadwerkelijk onderschrijven van het redactiestatuut door zowat elke democratische partij binnen de regering, door de ministers van Onderwijs is een belangrijke ondersteuning.

Wat het punt van het digitale betreft, deze middag ben ik in het kader van de conceptnota over het inschrijvingsrecht naar het vast bureau van het Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) gegaan, om er met een aantal schepenen van Onderwijs te spreken over dat thema. Het viel me op dat, toen het ging over het krijgen van informatie tot bij de zwakste doelgroepen van ouders, nogal wat van mijn collega's zeggen dat het digitale heel goed werkt voor diegenen die geïnformeerd zijn, maar dat het met belangrijke informatie bereiken van kansarme en/of anderstalige ouders toch een blijvende zorg moet zijn. Willen we kinderen kansen geven, dan is het belangrijk dat ook hun ouders goed geïnformeerd zijn over de manier waarop het onderwijs werkt, over wat er actueel is in het onderwijs en wat belangrijk om te weten is voor ouders in een bepaald stuk van het schooljaar. Ik vind dat een heel belangrijk aspect. Ik zal dat blijven volgen en erop blijven aandringen dat dit voldoende gebeurt, zeker met alle veranderingen. Ik denk maar aan de hervorming van het secundair onderwijs en bepaalde maatregelen die we gaan nemen in deze legislatuur. Alle ouders moeten geïnformeerd kunnen blijven daarover.

U zei dat de vertaling nog altijd gebeurt via vertaalfiches. Moet ik dat zo begrijpen dat het gaat over een aantal standaardfiches over thema's die in die negen talen worden vertaald, of is er ook een klein stukje van het nieuws dat wordt vertaald ten behoeve van ouders, zoals in het verleden, en dat inderdaad aanmoedigend moet werken om Nederlands te leren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, wat uw suggestie betreft om er ook voor te zorgen dat kandidaat-leraren ook worden beschouwd als deel van die doelgroep, ik zal bekijken hoe dat kan en of dat gemakkelijk kan of niet. Dat neem ik dus zeker mee.

Ik ben het volledig met u eens met betrekking tot die informatieverschaffing aan kansarmen. Nu, het feit dat leerkrachten wat Klasse aanbiedt, in de klas kunnen gebruiken, dat wat Klasse aanbiedt ook educatief kan worden gebruikt, vind ik op zich ook waardevol voor jongeren die kansarmer zijn. Zo breng je immers ook educatief materiaal binnen in de klas, dat kan worden gebruikt. Ik heb trouwens gemerkt dat men bij Klasse nu al in twee dossiers heeft ingespeeld op twee heel

actuele dossiers. Ze hebben dat gedaan met de hele vluchtelingenuitdaging. Dat werkt dus eigenlijk wel zeer goed. Ik vind hun keuze om zo themagericht te werken een zeer verstandige keuze. Het is echter natuurlijk niet Klasse dat ervoor moet zorgen dat elke ouder in Vlaanderen goed geïnformeerd is over het reilen en zeilen in de school. Ik was vorige week in Veurne, waar alle basisscholen een charter hebben ondertekend waarbij elke leerkracht zegt elke ouder persoonlijk te zullen leren kennen, waarbij men zegt ervoor te zullen zorgen dat alle informatie van de school persoonlijk bij de ouders terechtkomt. Dat is een taak van de school. Dat is niet de hoofdtaak van Klasse. Uiteraard moeten we daar aandacht voor hebben, maar dat als kanttekening bij uw opmerkingen, die ik voor het overige volledig onderschrijf.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, het is correct dat een school de plicht heeft om informatie te geven aan leerlingen en ouders, maar ook aan het personeel. Sinds de Vlaamse overheid eind jaren 80, begin jaren 90 de bevoegdheid heeft met betrekking tot het onderwijsbeleid, heeft ze er altijd voor gekozen om zelf ook basisinformatie aan te bieden aan iedereen, ongeacht het net en de gemeente waar men schoolloopt, ongeacht in welke school men werkt. Ik kan me best indenken dat, als school A iets zegt over bijvoorbeeld de maximumfactuur en school B iets anders zegt, het gaan uitrollen door ons van de hervorming van het secundair onderwijs in de ene school zal leiden tot bepaalde informatie, en in de andere school tot andere informatie. Dat is hun volste recht: iedereen mag de informatie verspreiden vanuit haar of zijn geloofsovertuiging en organisatie. Het is echter wel belangrijk dat men in zo'n belangrijke materie als onderwijs ook basisinformatie geeft aan ouders, leerlingen en leerkrachten, los van wat belangenorganisaties, de instellingen zelf of de doelgroeporganisaties brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verschillende reacties van onderwijzers op gedragspatronen van jongens en meisjes
– 73 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, geachte leden, onderwijskundige Els Consuegra van de Vrije Universiteit Brussel heeft recent haar doctoraatsstudie voorgesteld. Het lijkt me altijd goed voor onderzoekers dat, als zij hun resultaten voorstellen, daar aandacht voor is, dat dit wordt opgepikt. Ze onderzocht onder meer hoe onderwijzers reageren op bepaalde gedragspatronen van jongens en meisjes. Met behulp van camera's werd de interactie in de klas geanalyseerd en leerkrachten kregen ook de kans om de opnames van hun eigen les te herbekijken en te becommentariëren.

Uit haar studie blijkt dat leerkrachten onbewust en ongewild bijna driemaal zoveel aandacht hebben voor het negatieve gedrag en de negatieve eigenschappen van jongens dan voor die van meisjes. Ook blijkt dat jongens zich minder gelijkwaardig behandeld voelen door leerkrachten dan meisjes. Verder valt ook op dat het vooral jongens met ouders van hogere beroepsstatus zijn die het minst opletten, en daarmee lijken weg te komen zonder opmerkingen van de leerkracht. Uit het onderzoek bleek verder dat meisjes in het algemeen meer participeren in de klasgesprekken, maar dat geldt niet voor meisjes die thuis geen Nederlands spreken met hun ouders. Zij steken het minst hun hand op en

krijgen het minst vragen van de leerkracht, of zijn het minst aan de beurt om te spreken. Kansen om te spreken in de klas zijn echter voor deze groep leerlingen van cruciaal belang om de taalvaardigheid te verbeteren.

Als laatste, maar zeker niet het onbelangrijkste onderzoek, kwam ze tot de conclusie dat kinderen met een migratieachtergrond sneller een C-attest krijgen dan anderen met dezelfde resultaten. De beslissing om een C-attest te overhandigen, is niet alleen gebaseerd op resultaten. Leerkrachten laten zich – niet intentioneel – leiden door stereotypen en verwachtingen, zegt ze in haar doctoraatsstudie.

Minister, zult u de resultaten van dit doctoraat meenemen in uw plannen rond de hervorming van de lerarenopleiding? In het kader van het omgaan met diversiteit in de klas raadt de onderzoeker aan dat in de lerarenopleiding zeker nascholingstrajecten worden ingevoerd over hoe om te gaan met diversiteit en dat er uitgebreider zou worden stilgestaan bij de actieve rol die leerlingen zelf spelen in klasinteracties. Zult u deze aanbeveling ondersteunen? Zult u de conclusie dat leerkrachten – weliswaar niet intentioneel – kinderen met een migratieachtergrond sneller een C-attest zouden geven, verder onderzoeken? Zult u onderzoeken hoe dit kan worden tegengegaan in de toekomst?

Gelet op de vele discussies die we in dit huis over discriminatie, segregatie en gelijkheid al gevoerd hebben, vind ik dit een belangrijk onderzoek. Het zijn sterke en duidelijke aanbevelingen en resultaten. Daarom leg ik u graag deze vraag voor.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zag veel interesse op de gezichten van onze bezoekers, niet alleen bij de studenten maar ook bij de leerkrachten. Dit is dus een belangrijke vraag.

Een belangrijke vaststelling van het onderzoek is inderdaad dat onderwijsprofessionals zich vaak niet bewust zijn van stereotypen die werkzaam zijn binnen hun klasinteracties. Dat doctoraat moet ons de ogen openen, en het bevat zeer interessant materiaal.

Verder kijk ik met belangstelling uit naar de bevindingen binnen de verschillende deelonderzoeken van het overkoepelende Procrustesproject. Dit project is een samenwerking tussen de KU Leuven, de UGent en de VUB, en wordt gefinancierd door het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). Het wil op zoek gaan naar de oorzaken van de verschillen tussen jongens en meisjes in het secundair onderwijs, en strategieën ontwikkelen om deze ongelijkheid weg te werken. Het slotevenement is gepland op 8 december 2015. Dat is heel binnenkort. Het zou me niet verbazen als we daar heel wat zaken uit leren die wellicht ook in het doctoraat zijn beschreven, en die ons kunnen helpen om actie te ondernemen.

Ik wil onderstrepen dat vandaag diversiteit en differentiëren aanwezig zijn in de lerarenopleiding en bij de professionalisering van veel leraren. Het zijn immers essentiële componenten in het beroepsprofiel en de basiscompetenties van de leraar.

Diversiteitscompetenties en zelfreflectie zijn erg belangrijke componenten voor beginnende en actieve leraren en voor de lerarenopleidingen. Dit onderzoek toont goed aan dat die mechanismen vaak tegelijk op elkaar ingrijpen. Als men diversiteitscompetenties wil hebben, moet men inzicht hebben en kunnen omgaan met de werking van én gender – jongen tegenover meisje – én sociale klasse én etniciteit én specifieke onderwijsbehoeften. Vergeet het M-decreet niet. Men moet kunnen omgaan met kinderen die bijzondere zorg nodig hebben of met

kinderen met een beperking die in het gewoon onderwijs les volgen. Het is sowieso cruciaal dat er kansen zijn tot professionalisering met betrekking tot dit thema.

Dit hoeft niet noodzakelijk extern georganiseerd te worden. Een reflectief klimaat in de school en een professionele dialoog in het schoolteam zijn elementair om voldoende kwaliteit te hebben in de school en in de klas. Het invoeren van nascholingstrajecten in de lerarenopleiding is een goede zaak, maar dat ligt bij de lerarenopleidingen zelf, zij zijn hier autonoom in. Ook de onderwijsinstellingen krijgen heel wat autonomie om hun professionaliseringsbeleid uit te stippelen.

In het nascholingsaanbod op initiatief van de Vlaamse Regering staat dit schooljaar wel de uitvoering van het M-decreet centraal. Dat weet u. Ik merk op het veld dat dit noodzakelijk is, dat dit goed is. Ik denk dat daar straks in de lerarenopleiding veel aandacht naar gaat.

Specifiek voor de opleiding kleuteronderwijs willen we samen met de Koning Boudewijnstichting verder werken rond een professionaliseringstraject met focus op kinderarmoede en diversiteit. U weet dat alle opleidingen nu een vak 'armoede herkennen en erkennen' doceren. Dat is belangrijk. Als men armoede niet herkent, weet men ook niet hoe men met een bepaalde situatie kan omgaan. Zeker de betere voorbereiding op meer diversiteit is een opdracht voor de lerarenopleiding, maar ook een goede aanvangsbegeleiding van startende leraren en een professionalisering doorheen de loopbaan zijn minstens even noodzakelijk.

Mijnheer De Ro, uw derde vraag baart me wel zorgen. Kinderen met een migratieachtergrond zouden sneller een C-attest krijgen. Twee weken geleden hebben we hier in de commissie een debat gehad over de attestering. Ik heb toen al aangegeven dat we met betrekking tot zittenblijven een duidelijke relatie zien met gender en sociaal-economische status (SES): het percentage zittenblijvers is hoger bij jongens en bij leerlingen die aantikken op drie of vier leerlingenkenmerken. Het is al goed dat we dat weten. Nu moeten we kijken hoe we daarmee moeten omgaan om te zorgen dat die cijfers verbeteren.

Tijdens ons vorig debat heb ik ook gezegd dat door het decreet van 4 april 2014 betreffende de rechtspositie van leerlingen, delibererende klassenraden in het secundair onderwijs het uitreiken van een B- of C-attest schriftelijk moeten motiveren. Als ouders het niet eens zijn, kunnen zij eerst een overleg met de directeur vragen en dan nog een procedure starten.

Ik wil dit decreet evalueren. Die evaluatie is gepland in de loop van 2016-2017. Ik ga niet vroeger evalueren, het bestaat nog maar sinds 2014. Het zou een beetje gek zijn om nauwelijks een jaar na de inwerkingtreding al te evalueren.

De meest cruciale vaststelling in uw vraag en in het onderzoek is dat leraren zich vaak niet bewust zijn van het feit dat zij zich, onbewust dan, laten leiden door stereotypen en verwachtingen. In december krijgen we wellicht weer een pak aanbevelingen hoe we daarmee moeten omgaan.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, ik ben geëindigd met de belangrijkste vaststelling, inderdaad. De beste reactie van het onderwijsveld op deze onderzoeken is niet een defensieve houding, maar juist om onderzoeksters als deze uit te nodigen om te reflecteren, om kennis te nemen van welke processen zich onbewust afspelen. Het onderzoek zegt om elk kind te bekijken los van sekse, achtergrond, thuistaal, lichamelijke of geestelijke beperkingen. Op enkele uitzonderingen na zal geen enkel parlementslid daar anders over denken. Als we uit onderzoek leren dat er zich onbewust bepaalde processen afspelen, moeten we dat in dit huis durven te bekijken en in dialoog gaan met het onderwijs.

Als leerkrachten in leerlingen geloven, kunnen leerlingen vaak meer dan ze initieel denken te kunnen. Dat is mooi. Er zitten vandaag ook leerlingen van de lerarenopleiding bij ons. Het maakt het beroep van leerkracht een van de mooiste beroepen.

In verband met de evaluatie van de werking van de klassenraad en de attestering, lijkt het me heel goed dat u kijkt wat de nieuwe wetgeving op het terrein heeft teweeggebracht en of er evoluties in zitten. Het is inderdaad nog te vroeg om dat nu te doen.

Voor onze toekomstige werkzaamheden haalde mevrouw Brusseel deze morgen bij de eindtermen 'gender' aan. Ik heb de link gelegd tussen de hervorming van de eindtermen en de lerarenopleiding. We moeten deze onderzoekers, ook al zijn ze nog geen éminence grise in hun vakgebied, de kans geven. De ploeg onderzoekers waarnaar u verwijst, minister, bij het IWT is ook vrij jong. Die mensen moeten we hier ook eens het woord geven.

De voorzitter: Dat is perfect mogelijk. In het verleden is er ook al onderzoek geweest naar die problematiek. Dat toonde aan dat een leerkracht bepaalde leerlingen meer leerkansen biedt en meer kansen biedt om te antwoorden op vragen in de klas. De leerlingen van wie de leerkracht verwacht dat het kind misschien niet juist antwoordt, krijgen minder de kans om het antwoord te geven, wat hun leerproces natuurlijk niet versterkt maar verzwakt. Dat is ook heel interessant.

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Mijnheer De Ro, ik wil u zeker bedanken voor de vraag, het is inderdaad zeer belangrijk onderzoek. Ik heb het geluk gehad om met de doctoranda te kunnen spreken na het afleggen van haar verdediging. Deze ochtend hadden we het over de kloof die nog altijd te groot is in ons onderwijs. We zijn uiteraard allemaal vragende partij, er was daarstraks ook eensgezindheid over. We moeten ambitieus zijn en de lat zo hoog mogelijk leggen voor alle leerlingen. Tegelijk zien we dat heel wat Vlaamse jongeren, wat hun etnisch-culturele of sociale achtergrond ook moge zijn, niet over de lat geraken. De kloof tussen jongeren met zes kenmerken en die zonder, is zeer groot en wordt ook niet kleiner.

Uit dit onderzoek blijkt inderdaad, zoals de heer De Ro zegt, dat er heel wat niet-intentionele discriminatie is bij het attesteren. De onderzoekster liet zelf ook in een van de aanbevelingen weten dat de klassenraden soms wat te gesloten zijn. Men evalueert vrij stereotiep. Dat kun je al doorbreken door bijvoorbeeld externen gewoon nog maar te laten deelnemen aan de klassenraad, zonder dat ze zelfs iets moeten zeggen of moeten beoordelen. Aanwezig zijn is genoeg, bijvoorbeeld één leerkracht van een andere school. Dan krijg je een heel ander en transparanter evaluatieproces. Een andere mogelijkheid is om de bespreking te filmen, zoals zij voor haar onderzoek heeft gedaan, en met de leraars te spreken en te kijken hoe ze, al dan niet intentioneel, soms toch stereotiep beoordelen.

Niet alleen in de lerarenopleiding moeten we aandacht hebben voor die stereotypering qua gender en op sociaal-economisch en cultureel vlak, zoals de heer De Ro zegt, maar ook tijdens het proces van evalueren zelf kan en moet de transparantie groter. Het zal bevorderlijk zijn om discussies en betwistingen achteraf te voorkomen, want niemand heeft iets aan juridisering in ons onderwijs. Iedereen is gebaat bij een transparante evaluatie. Dat moeten we misschien in de discussie brengen. Zoals de minister heeft gedaan bij de lerarenopleiding, om de focus op kinderarmoede te introduceren, kunnen we misschien hetzelfde doen voor de evaluatieprocessen en de transparantie in de klassenraden.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Vorige week is er ook een masterproef verschenen van Tessa Weyns, ook van de KU Leuven. Het is een heel opmerkelijk onderzoek. Zij heeft onderzocht in welke mate een leerkracht invloed kan hebben op de mate waarin leerlingen roddelen en andere kinderen buitensluiten.

Daaruit is gebleken dat leerlingen die les krijgen van een leerkracht die heel veel complimenten geeft, veel minder de neiging hebben om te roddelen op de speelplaats en om andere kinderen uit te sluiten. We hebben het hier al vaak gehad over het pestbeleid en wat we eraan kunnen doen. Welke tools kunnen we jullie geven om dat pesten in de klas tegen te gaan? Dat is een heel lastig gegeven in heel veel scholen. Heel veel complementeren, dat is een mooie tip om mee te geven.

Uit het onderzoek blijkt ook dat hoe ouder de kinderen worden, in het vijfde en zesde leerjaar en hoger, en hoe minder de leerkracht de neiging heeft om te blijven complimenteren en attenties te geven aan de leerlingen, hoe meer het roddelen en het buitensluiten toenemen. Complimentjes en sociale bekrachtiging zijn heel belangrijk.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor jullie schitterende vragen en antwoorden. Jullie hebben dat heel goed gedaan!

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Wat kan ik aan dit schouderklopje toevoegen?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over doventolken in het onderwijs
– 76 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het tekort aan gebarentolken
– 117 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Op 10 juli 2013 werd tijdens de plenaire vergadering het decreet betreffende het onderwijs XXIII (OD XXIII) goedgekeurd. Een van de artikelen daarin handelt over de ondersteuning door tolken Vlaamse Gebarentaal of schrijftolken, een thematiek waarbij huidig Europees en voormalig Vlaams parlementslid Helga Stevens jaren aan de kar heeft getrokken om deze maatregelen goedgekeurd te krijgen.

Voor de inwerkingtreding van het decreet was de ondersteuning van dove of slechthorende leerlingen in het 'gewoon' onderwijs beperkt tot het secundair en het hoger onderwijs. Nu kunnen ook leerlingen uit het basisonderwijs gebruikmaken van ondersteuning in de klas. Vroeger was dit niet het geval aangezien er werd van uitgegaan dat kinderen in het basisonderwijs de Vlaamse Gebarentaal onvoldoende onder de knie hadden om les te volgen via een tolk. Nu worden er meer tolkuren toegekend en ook het gebruik van schrijftolken heeft zijn ingang gekend. Een eerste evaluatie van de maatregelen uit OD XXIII staat nog dit schooljaar gepland.

Ik vond op de website van het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven (CAB) nog wat statistische informatie over de ratio tussen de toegekende en ingezette tolkuren. In 2010-2011 bedroeg die ratio 87 procent, en in het laatste jaar was dat maar 71 procent. 30 procent van de toegekende tolkuren wordt dus niet ingezet.

Om die reden hebben we tijdens de vorige legislatuur achter de schermen alle stakeholders samengebracht die verband houden met het doventolkonderwijs, om een aantal dingen af te stemmen: het CAB, de vertegenwoordigers van de doventolken en van de Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties (Fevlado), en de departementen Welzijn, Onderwijs en Werk. Die gesprekken verliepen op het einde zeer goed en gingen over de toekenning van tolken, over het statuut en over afspraken over tolken die niet kunnen tolken omdat de leerling er niet is, over de verloning en dergelijke meer.

Minister, wat is de evolutie van het aantal aanvragen voor ondersteuning in de klas sinds de goedkeuring van OD XXIII? Hoeveel gevraagde tolkuren konden worden toegekend en hoeveel niet? Hoeveel zijn er ingezet? Wat is de timing van de evaluatie en hoe zal die worden uitgevoerd? Is er nog steeds een tekort aan doventolken en zo ja, hoe wilt u dit aanpakken? Er is een onderscheid tussen freelance tolken en de zogenaamde vlindertolken die fulltime medewerker zijn in loondienst van het CAB. Er zijn ook nog een aantal variabelen in verband met tot waar de tolken geraken en tot waar niet. In bepaalde scholen geraakten ze zeer moeilijk vanwege de afstanden die werden afgelegd.

Is er in het betreffende stakeholdersoverleg tussen de verschillende departementen al volledige afstemming van statuut, voorwaarden en verloning, en de manier van werken van de doventolk?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp·a): Ik ga het hele verhaal uiteraard niet herhalen. Het is op zich een belangrijke stap in de goede richting dat we zullen voorzien in 100 procent tolkuren, van het kleuteronderwijs tot en met het hoger en het volwassenenonderwijs.

Dat is een goede evolutie die al een tijdje is ingezet. In 2010-2011 zaten we afgerond aan 16.000 uren. In 2013-2014 zaten we aan 40.000 uren. Als we nu effectief de opstap kunnen doen naar de garantie dat mensen een beroep kunnen doen op een doventolk, gaan we de goede richting uit. In het verleden hebben we met verschillende mensen geprobeerd aan die kar te trekken. Als er beweging in komt, zult u ons niet horen klagen.

Ik heb een vraag en een bedenking die in de richting gaan van wat de heer Daniëls vraagt.

In het hoger onderwijs zitten we met een plafond van 600 uren, berekend aan 10 tolkuren per studiepunt. Er wordt echter aangevoeld dat dat een nogal arbitraire grens is. Daarom zegt men dat er van dit maximum kan worden afgeweken als uit de motivatie blijkt dat er meer contacturen nodig zijn. Dat is belangrijk.

De vraag hoe dat dan wordt gemotiveerd en beslist, de vraag naar het afwegingskader en dergelijke, roept toch wel wat bijkomende vragen op.

Ik heb de communicatie van de federatie gevonden, die zegt dat we moeten opletten voor een tekort aan gebarentaaltolken. De heer Daniëls heeft daarnet al de cijfers aangehaald. Heel wat aangevraagde tolkuren die werden toegekend, worden niet reëel ingevuld. Daardoor blijven dove mensen wellicht in de kou staan. Er zal ook wel eens sprake zijn van een leerling of een gebruiker die er niet is.

Fevlado roept ertoe op om meer mensen fulltime tolk te laten zijn. Het is begrijpelijk, gezien de tekorten in de geschiedenis, dat het niet het meest aantrekkelijke type van job was om in te stappen.

Een andere vaststelling is dat er veel meer mensen een opleiding gebarentaaltolk hebben gevolgd dan er vandaag in actief zijn. Historisch kun je dat verklaren doordat de behoefte niet werd ingevuld en de mensen bij wijze van spreken noodgedwongen andere oorden zijn gaan opzoeken. Het betekent wel dat er in de arbeidsmarkt een reserve is die vandaag niet adequaat wordt gebruikt.

Minister, samengevat: ik kan alleen maar toejuichen dat die tolkuren voor 100 procent van de lestijden beschikbaar zijn, maar we moeten er wel voor zorgen dat wat wordt toegekend ook kan worden benut. Anders sta je daar schoon met je recht, zonder tolk. Dat kan niemands bedoeling zijn.

Minister, hoe zal de verhoging van de tolkuren recurrent worden gefinancierd?

Kunt u toelichting geven bij het plafond in het hoger onderwijs? Hoe kan een afwijking worden gemotiveerd? Hoe zal daarover worden geoordeeld? Wat als mensen problemen hebben met die beoordeling?

In mijn volgende vraag leg ik de brug naar het arbeidsmarktgegeven. Hoe schat u vandaag de totale behoefte aan tolken in, gegeven de uitbreiding? Hoe schat u het door de Fevlado aangehaalde mogelijke tekort in? Zijn die tolken er? Hoeveel zijn er dan bijkomend nodig?

Welke initiatieven en maatregelen zult u nemen om het aantal beschikbare tolken te verhogen? Hoe zult u Fevlado daarbij betrekken en al dan niet ondersteunen? Welke initiatieven plant u specifiek voor de doelgroep van de gebruikers en voor de tolken?

Ik had mijn volgende vraag voor de tweede ronde willen houden, maar de heer Daniëls heeft die vraag al gesteld en dus wil ik ze hierbij herhalen. Ik heb deze vraag ook al eens gesteld aan minister Vandeurzen en ik zal ze binnenkort ook stellen aan minister Muyters. Ik vind dat niet erg. Ik stel graag vragen en kom graag in deze commissie, ook in die van minister Muyters. Ik kan mij echter voorstellen dat de complexiteit van dat landschap ook niet echt uitnodigend is om te beslissen er op een meer fulltime-basis je job van te maken, laat staan dat het voor die gemeenschap van gebruikers zelf zo eenvoudig leesbaar is.

Minister Vandeurzen heeft geantwoord dat er werk wordt gemaakt van afstemming. Veel concreter dan dat kon en wilde hij ook niet gaan. Hij verwees mij met veel vriendelijke wensen naar u door, minister. Ik herhaal hier dus mijn vraag naar afstemming inzake statuten, toekenning en normering. Uiteraard kan het zijn dat er verschillen moeten zijn, maar dan moeten die ook gerechtvaardigd zijn. Vandaag zijn er eigenlijk drie kokers, getuige de vraagstelling die je aan drie ministers moet doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Van Malderen, het verrast mij dat u vragen achterhoudt tot de tweede ronde. Dat was ik nog niet gewoon in deze commissie. Ik ben blij dat u ze in de eerste ronde stelt. Dat is gemakkelijker voor mij.

Ik zal proberen wat duidelijkheid te verschaffen. Het zijn trouwens interessante vragen, die ook wel aanleiding zullen geven tot enige reflectie nadien.

De stelling dat het aantal tolkuren is verhoogd, moet ik een klein beetje nuanceren. Vanaf het schooljaar 2015-2016 is een en ander namelijk vereenvoudigd aan de aanvraag- en toekenningsprocedure. Die vereenvoudigingen situeren zich

op twee punten. Ten eerste werkt het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) voortaan met een administratieve goedkeuring. Dat is eigenlijk gewoon het bevestigen dat de aanvrager al dan niet aan de voorwaarden voldoet. Ten tweede kun je de aanvragen nu ook in de loop van het school- of academiejaar indienen. De vroegere limietdatum was 15 augustus, nu kan dat in de loop van het schooljaar. Het is dus logisch dat je daar wat extra krijgt. Het zou raar zijn als dat niet zo zou zijn. Die twee nuanceringen wil ik meegeven om te starten.

In theorie kan een gebruiker voor 100 procent van de lesuren een tolk aanvragen. Omdat we met dezelfde tolkenpool werken, valt evenwel nog af te wachten of er van een werkelijke toename van tolkuren kan worden gesproken. De tolkuren worden nu begroot op basis van de reële invulling in het vorige schooljaar. AgODi volgt vanaf dit schooljaar ook periodiek het verbruik van de tolkuren op via het Communicatie Assistentie Bureau (CAB), dat verantwoordelijk is voor de bemiddeling tussen tolken en gebruikers. Op die manier is bijsturing mogelijk. In het verleden legde het departement het totale aantal beschikbare tolkuren en het budget vast aan de hand van een theoretische maximale inschatting van de beschikbaarheid van de tolken. In de praktijk bleek echter verschillende schooljaren na elkaar dat de reële invulling heel wat lager lag dan het totale aantal tolkuren dat werd uitgedeeld en waarvoor in het totale budget was voorzien. Om de totale behoefte van de onderwijssector te kennen, moeten we kijken naar het aantal uren waarvoor effectief een tolk Vlaamse Gebarentaal (VGT) bij het CAB wordt aangevraagd. Als we dit afzetten tegenover het aantal uren dat effectief werd ingevuld door een tolk VGT, bekomen we het eventuele 'tekort'.

Op basis van de cijfers van mijn administratie voor het schooljaar 2014-2015 voor de tolkuren VGT voor het basis-, secundair, hoger en volwassenonderwijs geeft dit volgend resultaat. Het totaal aantal toegekende uren – op basis van de theoretische inschatting van de beschikbaarheid van tolken uitgedeeld door AgODi – bedraagt 39.425 uren. Het totale aantal aangevraagde uren bij CAB bedraagt 35.658,5 uren, of 90 procent van toegekende aantal. Het totale aantal ingevuld door tolken VGT is 28.382 uren, of 72 procent van het toegekende aantal en 80 procent van het aangevraagde aantal. Het totale aantal uren waarvoor geen tolk is gevonden, bedraagt 7276,5 uren, of 18 procent van het aangevraagde aantal en 20 procent van het toegekende aantal.

Dat heeft niets te maken met de omvang van de budgetten. Uit cijfers van het CAB voor het schooljaar 2014-2015, gebaseerd op 112 tolken voor de onderwijssector, blijkt dat een freelance tolk VGT op schooljaarbasis gemiddeld 253,4 uren tolkt in onderwijssituaties. Dit wil zeggen dat er voor het onderwijs in deze periode ongeveer 28,7 extra tolken nodig zouden zijn geweest om het tekort op te vangen.

Is er een tekort aan doventolken? Het tolkentekort is reëel en initiatieven om dit te verhelpen moeten sowieso in overleg met de andere betrokken beleidsdomeinen – welzijn en werk – worden genomen. Daartoe werd in de vorige legislatuur dan ook een structureel overleg opgestart tussen de drie betrokken beleidsdomeinen. Ook tussen de overheid en de sector is overlegd in het zogenaamde 'intersectoraal overleg' waarin zowel de overheid als de beroepsvereniging voor tolken VGT, Fevlado als het CAB zijn vertegenwoordigd. Die initiatieven resulteerden in verschillende stappen. Het intersectoraal overleg wordt nog voortgezet. Om een maximale afstemming te realiseren is momenteel ook een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering in de maak dat tot doel heeft de wijze van het organiseren van de inzet van tolken VGT in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en het beleidsdomein Onderwijs en Vorming op elkaar af te stemmen in een overkoepelend besluit. In de sectoren Welzijn en Werk zijn er tolken VGT actief die ook schrijftolkwerk verrichten. Daar zijn de arbeidsvoorwaarden en het loon voor de tolken VGT en schrijftolken ook

dezelfde. In het onderwijs is dat voorlopig niet zo. Dit schooljaar hebben we wel de eerste stap gezet naar een verdere professionalisering van de schrijftolken in het onderwijs. Zo zijn de registratie van de schrijftolken en hun prestaties, en de financiële afhandeling ervan, taken van het CAB. Scholen kunnen zich ook registreren in de applicatie van het CAB, zodat beschikbare schrijftolken kunnen ingaan op vragen.

Het maximaal aantal tolkuren in het hoger onderwijs wordt vastgelegd op basis van het aantal studiepunten dat een student volgt. In de meeste gevallen omvat een voltijds programma in het hoger onderwijs 60 studiepunten. Het aantal contacturen per onderdeel kan evenwel sterk verschillen. Gemiddeld wordt uitgegaan van 10 contacturen per studiepunt en daarom wordt een maximum van 600 tolkuren in het hoger onderwijs vooropgesteld. Als er toch veel meer contacturen zijn, kan van het maximum worden afgeweken, rekening houdend met de individuele situatie van de student.

De instelling voor hoger onderwijs bezorgt hiervoor een motivatie aan de administratie, die een Cel Speciale Onderwijsleermiddelen heeft. Dat verzoek wordt niet in vraag gesteld wanneer het gemotiveerd wordt vanuit het aantal uren, want het aantal uren ligt meestal formeel vast. Daar wordt dus op ingegaan als je het kunt aantonen.

Collega Daniëls, er worden op korte termijn met mijn administratie concrete afspraken gemaakt rond de decretaal bepaalde evaluatie. Die moet betrekking hebben op de aanvraagprocedure, de toekenningsprocedure en het beroep ertegen. De doelgroep zal in ieder geval worden betrokken en de resultaten moeten in het najaar van volgend jaar beschikbaar zijn. Dat zal een belangrijke evaluatie zijn.

Ik heb het overzichtje van het aantal uren. Ik zal dat aan u laten overmaken, zodat u ook de berekening van het aantal uren ziet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, dat u dit van nabij opvolgt. In het onderwijs kan men aan kinderen en jongeren die doof zijn, iets maar op één manier verstaanbaar maken, en dat is door een doventolk. We kunnen niet vragen dat zij extra inspanningen doen, want voor hen is de wereld onbegrijpelijk als er geen doventolk is.

Ik maak we wel wat zorgen als ik in het jaarverslag van het CAB volgende zin lees: "Het grote tolkentekort zorgde ervoor dat de oplossingsgraad in de sector onderwijs verder achteruit boerde. Ondanks vaak aantrekkelijkere tolkblokken, langer en regelmatiger, in onderwijs, hield de oplossingsgraad in Werk en Welzijn merkwaardig goed stand." Blijkbaar is onderwijs wel het zwakke broertje van de drie. Procentueel zitten we in welzijn, bij de leefsituatie, rond de 5 procent. In Werk zitten we ook rond de 5 tot 6 procent. In onderwijs flirten we met die 20 procent. Daar maak ik me toch wat zorgen over. Kinderen, ouders en scholen vragen niet voor elk uur tolkondersteuning, ze vragen dat voor de uren die ze echt nodig hebben. Dat wil de facto zeggen dat ze voor een op vijf van die uren waar ze het echt voor nodig hebben, ze niet krijgen. Ik wil vragen dat we de inspanningen die we daarvoor doen, goed opvolgen.

Ik weet dat het CAB in het verleden af en toe wat onder vuur heeft gelegen in verband met haar bemiddelingsrol en de kost daarvan. Ik werp zeker geen steen, verre van, maar het is goed dat we dat goed proberen te monitoren. Als we kijken naar het aantal freelance tolken waren dat er 121 in 2013-2014, en 112 in 2014-2015. Het aantal freelancetolken is met 9 eenheden achteruitgegaan, terwijl we eigenlijk moeten zorgen dat het vooruit gaat.

Ik wil een oproep doen dat het overleg dat in het verleden is opgestart op het niveau van kabinet, administratie en alle partners, weer wordt geactiveerd. Ik weet niet of dat overleg nog zeer regelmatig plaatsvindt. *(Instemming van minister Hilde Crevits)*

Ik heb daar zelf mogen vaststellen dat er meestal pragmatische problemen waren, over hoe men dat nu best aanpakt. Dat pragmatische werd dan omgezet in papier. Dan zeiden de tolken dat het voor hen niet meer hoefde. Men was dan vertrokken met het creëren van een probleem, waar de oplossing meestal op een vrij pragmatische manier kon worden gegeven. Minister, ik vraag u om de nodige aandacht voor dat overleg, zeker vanwege de problematiek die we in onderwijs vaststellen, en veel minder in Welzijn en Werk. Het gaat over jongeren die anders in de onmogelijkheid verkeren om onderwijs te volgen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp·a): Minister, dank u voor uw antwoord. Uw verduidelijking in verband met het motiveren van een afwijking op het urenplafond in het hoger onderwijs is belangrijk en het is een positief antwoord. Ik had een beetje schrik dat men in een verhaal van woord en tegenwoord zou komen: is dit nu nuttig of niet? U antwoordt dat het te maken heeft met het aantal uren.

Ik ga echt proberen om positief te blijven, maar de feiten nopen mij tot iets anders. Het ligt dus niet aan mij. Ik heb een methodologische opmerking. Ik ben het minder eens met collega Daniëls die zegt dat het in welzijn allemaal geen probleem is. We hebben vorig jaar vastgesteld bij welzijn dat de uren gewoon op waren op het einde van het jaar. Een van de redenen is dat men zich bij de berekening baseert op de gegevens van het jaar daarvoor. Je ziet jaar na jaar een stijging in de vraag. Dat heeft een aantal redenen die te ver liggen om hier allemaal uit de doeken te doen, maar dat is ook een hypotheek op uw eigen cijfers, minister. U zegt dat u in de aanvraag om de nood te berekenen zich baseert op de cijfers op het vorige schooljaar. Het risico dat je een stijging in de vraag ziet – ik heb het niet over de invulling – is reëel.

Ik ben blij dat u toegeeft dat het tekort reëel is. Maar als ik dan ga kijken wat u daartegenover zet, dan mis ik de actie en de hefboom om te zeggen hoe we ervoor gaan zorgen dat we de 100 procent terbeschikkingstelling die we op papier zetten, ook in de praktijk kunnen realiseren.

U verwijst naar het intersectoraal overleg. Ja, dat bestaat al een tijd, maar dat heeft geleid tot de toestand waarin we vandaag zitten, met name dat het aantal beschikbare tolken, de invullingsgraad, achteruit gaat. Ik had gehoopt, toen we Onderwijsdecreet (OD) XXIII goedkeurden en daarin stelden dat je nu voor de volledige schoolloopbaan een beroep kunt doen op tolken, we er ook voor zouden zorgen dat dat in de praktijk zo is. Ik blijf vaststellen – maar daarvoor hebt u mij mooi doorgestuurd naar minister Muyters – dat bijvoorbeeld in het intersectoraal overleg, Werk vooralsnog niet in zit. Het lijkt me logisch dat, als je afstemt met een aantal zaken om naar een eengemaakt statuut te gaan en dergelijke, Werk daar ook bij zit. Aan de andere kant zat onderwijs blijkbaar nog niet in de pool van schrijftolken die Werk en Welzijn organiseren.

Het lijkt me een conditio sine qua non dat er veel meer afstemming komt tussen de beleidsdomeinen. Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat de 28 vte's erbij komen? Daar krijg ik vooralsnog geen antwoord op, niet van u en niet van minister Vandeurzen. U bent dus niet alleen, maar iemand zal toch ooit het antwoord moeten geven. Dat is 1 op 4, wat veel is in relatieve cijfers. Anderzijds is 28 in absolute cijfers niet het einde van de wereld. Dat moet toch haalbaar zijn. Als het niet gebeurt, heb ik echt schrik – misschien zit daar een deel van de verklaring in van het wegvallen van freelance tolken – dat mensen privéoplossingen zullen

zoeken die duurder zijn en waardoor de toegang tot een sociaal leven voor doven ongelijk wordt georganiseerd. Niemand in deze commissie en bij uitbreiding het parlement wil dat.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Uit het persbericht van Fevlado van 23 september 2015 onthoud ik twee zinnen: "Verhoging aantal tolkuren in onderwijs" en "Tekort aan tolken Vlaamse gebarentaal". Dat is een heel korte samenvatting.

Ik verwijs naar mijn schriftelijke vraag van 25 augustus 2015 waarop ik een zeer uitvoerig antwoord heb gekregen. Het geeft een perfect overzicht van de voorbije vijf jaar van het aantal toegekende tolkuren, de effectief ingerichte uren, het aantal tolken en het gemiddeld aantal uren. Ik leer daaruit dat van 2010-2011 naar 2013-2014 er een permanente verhoging was. In 2014-2015 kwam dan het knikje omlaag. Besluit van het antwoord dat ik toen heb gekregen, is dat er een betere match moet zijn tussen vraag en aanbod en dat er verder moet worden gewerkt aan het statuut van de tolken.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik heb dat antwoord op uw schriftelijke vraag bij me.

Jos De Meyer (CD&V): Het wijkt een beetje af van uw antwoord van vandaag.

Minister Hilde Crevits: De tijd evolueert. Ik vraag mijn kabinet dat meeluistert om een analyse van de afwijkingen, als u dat wilt.

Ik ben nu iets meer dan één jaar minister van Onderwijs. Dit gaat over het eerste schooljaar met de huidige regels. In 2011 is het budget sterk gestegen, wat een zeer goede zaak is. Er konden ook tolkuren worden aangevraagd voor veel meer vakken. Het aantal uren is geëxplodeerd, maar het aantal tolken is niet mee gegroeid. Dat is spijtig. De ene soort tolken is niet geïnteresseerd om werk te doen van de andere soort tolken. We moeten een aantal ingrepen doen. Daarom heb ik melding gemaakt van het besluit dat wordt voorbereid voor de Vlaamse Regering om bepaalde zaken recht te zetten. We werken aan een oplossing. Er zijn uren en die kunnen toegekend worden, maar er kan niet worden getolkt. Dat is heel vervelend, ook voor mij als minister. We moeten ervoor zorgen dat er voldoende mensen zijn die kunnen tolken. Het moet ook aantrekkelijk genoeg zijn om het doen. Daar wordt zeer intens aan gewerkt.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben vooral blij dat u de bekommernis deelt en dat u er echt probeert iets aan te doen. U overlegt en zoekt pragmatische oplossingen. De uitdaging is de discrepantie tussen gevraagde en toegekende uren, maar zeker ook de discrepantie tussen toegekende uren die niet ingevuld kunnen worden. De budgetten zijn er, maar er zijn geen tolken. Ik vind het positief dat u daar naar wilt kijken. Ik vraag u om te proberen de twee aandachtspunten die Fevlado aanhaalde, gaandeweg op te lossen. Het klopt dat de tolkuren de voorbije jaren stelselmatig, beetje bij beetje zijn gestegen. Tijdens deze legislatuur moeten we proberen om dat proces verder te zetten en negatieve knikken vermijden.

Bart Van Malderen (sp·a): Het besluit van de Vlaamse Regering wordt voorbereid. U zegt dat er wordt gewerkt aan een oplossing. Ik zal echt tevreden zijn als we concrete actie zien. Statuten en regels afstemmen is een noodzakelijke bouwsteen. Voor mij moet de VDAB hierin ook een rol opnemen. Ik roep op om de dovengemeenschap en de federatie daarbij te betrekken. De grootste frustratie is ergens recht op hebben, weten dat er middelen zijn maar toch niet geholpen worden. Dat drijft mensen terecht tot razernij. Laat ons dat absoluut vermijden. Ik roep u op om actie te ondernemen.

Ik dank u tot slot, in het kader van complimentjesdag, voor de nieuwe inspiratie om minister Muyters nog eens te ondervragen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de psychosociale belasting bij leerkrachten en directieleden – 96 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, dit is een thema dat hier zeker niet voor de eerste keer aan bod komt. Ons onderwijs staat of valt met de dagelijkse inzet van onze leerkrachten en directieleden. De Vlaamse Regering kiest er dan ook terecht voor om de leerkracht weer centraal te stellen en om werk te maken van een vernieuwd en aantrekkelijk loopbaanbeleid. Eerder dit jaar konden we in het jaarrapport Ziekteverzuim Vlaams Onderwijspersoneel vaststellen dat een groot deel van de opgenomen ziektedagen in het onderwijs te wijten is aan psychische problemen, zoals een burn-out, een depressie of werkstress.

Zoals dat in alle sectoren het geval is, hebben ook deze personeelsleden nood aan tijd en ruimte wanneer ze aangeven dat het even niet meer lukt. Belangrijk is dat er voor deze mensen een zorgzaam kader bestaat om te herstellen en om de nodige ondersteuning te krijgen. Dit geldt ook voor personeelsleden die nog niet erkennen dat ze die ondersteuning nodig hebben.

Het is belangrijk dat schoolbesturen de nodige instrumenten in handen hebben om wanneer dat noodzakelijk is de getroffen leerkrachten en directieleden voor onbepaalde tijd uit hun werkomgeving te halen en om hen de gepaste begeleiding aan te bieden, ook wanneer het personeelslid aanvankelijk niet bereid is. Cruciaal hierbij is uiteraard dat dit kan buiten de procedures van tucht en sanctie. Immers, een problematiek van een psychische aandoening kan niet beschouwd worden als een 'fout' van het betrokken personeelslid. Een formule zonder sanctionerend karakter is daarom noodzakelijk. Op dit moment geven scholen aan dat ze in veel situaties een alternatief voor tucht en evaluatie missen voor personeelsleden die wegens de bovenbeschreven problematiek niet meer kunnen functioneren in hun werkomgeving.

In het verleden is deze kwestie meermaals aan bod gekomen binnen de werkgroep Geïntegreerd Welzijnsbeleid, waarin zowel de administratie, het kabinet Onderwijs als de sociale partners vertegenwoordigd zijn om samen afspraken te maken met betrekking tot het gezondheidsbeleid van leerkrachten.

Minister, wat is de stand van zaken van de werking van de werkgroep Geïntegreerd Welzijnsbeleid? Hoe groot is het percentage leerkrachten met psychische en/of psychiatrische problemen binnen het totale percentage van leerkrachten en/of binnen het percentage van leerkrachten met ziekteverzuim?

Over welke mogelijkheden beschikken directies momenteel om deze leerkrachten, die tekortschieten in hun functioneren of die een aantal plichten schenden, te begeleiden?

Vindt u het nodig om wijzigingen aan te brengen in het decreet Rechtspositie om deze personeelsleden op te vangen aangezien de procedures van tucht en evaluatie hier echt niet geschikt voor zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, in de marge van uw vraag hebben de voorzitter en ik het over de psychosociale belasting van de vraagstellers en antwoordgevers …

Ik dank u in elk geval voor deze heel interessante vraag. De werkgroep Geïntegreerd Welzijnsbeleid is in de schoot van de formele onderhandelingscomités ontstaan. Een aantal thema's die daar behandeld werden, draaiden onder meer om werkbaar werk. Toch bleef het onderwijsveld met heel wat vragen zitten met betrekking tot de toepassing van die federale welzijnswetgeving in ons onderwijs.

De nieuwe federale wetgeving rond de preventie van psychosociale risico's is van kracht sinds september 2014, maar binnen het onderwijs blijft men dus met vragen zitten. Daarom heb ik beslist om in de schoot van begeleidingscommissie die al bestaat sinds 2010, een ad-hocwerkgroep op te richten voor de preventie van psychosociale risico's in onderwijsinstellingen. In die werkgroep zitten dezelfde instanties als die van de begeleidingscommissie, namelijk het GO! en de onderwijskoepels, de onderwijsinspectie, de federale overheid Werk, Arbeid en Sociaal Overleg en ons ministerie van Onderwijs en Vorming. De vakorganisaties zijn ook uitgenodigd. De werkgroep ging van start op 27 oktober, dat is dus heel erg recent. Mijn administratie zal daar met de sociale partners overleggen hoe die federale wetgeving op een goede manier kan worden uitgerold in ons onderwijs.

Voor uw vraag naar de cijfers verwijs ik graag naar het jaarrapport van 2013. Daaruit blijkt dat psychosociale aandoeningen de voornaamste oorzaak van ziekteverzuim blijven. Het gaat om 33,49 procent van de ziektedagen, en het percentage bij de mannen ligt hoger dan bij de vrouwen: 39,45 procent bij de mannen en 31,64 procent bij de vrouwen. Dat is een kleine stijging in vergelijking met het vorige jaar, toen het 32,85 procent bedroeg.

Bij de psychosociale aandoeningen zijn er wel specifieke cijfers beschikbaar voor het directiepersoneel, omdat we bij die personeelsgroep relatief gezien een oververtegenwoordiging zien. Terwijl het gemiddelde percentage afwezigheden om psychosociale redenen schommelt rond 39 procent voor mannen en 31 procent voor vrouwen, loopt dat voor directies op – luister goed – tot 58 procent voor de mannen en 52 procent voor de vrouwen. Als we binnen het directiepersoneel kijken in de leeftijdsgroep van 56-65 jaar bijvoorbeeld, is 60 procent van de ziektedagen het gevolg van een psychosociale aandoening, terwijl dat voor de totaliteit van de personeelscategorieën in die leeftijdsgroep 47 procent bedraagt. Dat is een verschil van maar liefst 13 procent. Bij de leeftijdsgroep 36-45 jaar is het verschil zelfs 19 procent. De cijfers voor 2014 zullen binnenkort beschikbaar zijn.

De werkgroep is gestart. De voorbije jaren zijn een aantal alternatieve mogelijkheden onderzocht. In de eigen rechtspositieregeling geldt als enig valabel antwoord voor deze situaties een goed gehanteerde procedure van evaluatie of tucht. Maar ik vind het van belang dat we heel zorgzaam omspringen met leerkrachten die kampen met ernstige problemen.

Op dit ogenblik voert het Rekenhof een audit uit met betrekking tot het personeelsstatuut in het onderwijs, met inbegrip van de regelgeving rond tucht en evaluatie. We moeten kijken of daaruit suggesties komen tot bijsturing van het personeelsbeleid. Ik wil het zeker in overleg met de sociale partners onderzoeken.

Leraars en ook directeurs hebben bij uitstek een contactberoep. Het betekent ook dat de kans dat zij de zorgen van leerlingen en leerkrachten oppikken, groter is, dan als je de hele dag minder in contact komt met mensen. Dat geef ik maar mee.

Het is een beetje eigen aan het beroep. Ik zie dat heel veel leerkrachten zeer empathische mensen zijn, die dat allemaal oppikken, en die de lat vrij hoog leggen voor zichzelf en hun prestaties. Ik wil niet de psycholoog spelen, maar de sterktes die leraars doorgaans hebben, kunnen meteen ook kwetsbaar zijn aan hun profiel.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, dat is een bijzonder interessant antwoord. Ik zat al zo lang te wachten op die werkgroep ad hoc, die is er eergisteren gelukkig gekomen. Ik ben heel benieuwd wat eruit komt. Ik wil het van nabij opvolgen. Het feit dat die werkgroep is samengesteld, stemt me hoopvol.

Ik ben enorm geschrokken van de cijfers die u geeft. Ik had verwacht dat ze hoog waren, maar niet dat ze zo explosief hoog waren. U geeft ook wel terecht enkele zeer herkenbare redenen. Leerkrachten en directeurs hebben inderdaad een contactberoep. Ik wijs op onze maatschappij, de assertiviteit van leerlingen, leerkrachten en ouders. Dat is intussen van die orde dat het niet altijd eenvoudig is om gepast te reageren. Er zijn heel wat procedures mogelijk. Mensen uit het onderwijs weten dat ook.

De cijfers van de SERV geven duidelijk aan, nog eens, dat heel wat leerkrachten te maken hebben met psychische aandoeningen. Ik vind het bedroevend dat te veel leerkrachten thuiszitten, door een procedure die niet de juiste is voor hen, en waarbij heel weinig perspectief is geboden. Uw antwoord met de werkgroep en dergelijke wijst op een grote stap in de goede richting. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Dank u, mevrouw Celis, voor uw vraag. Het is een zeer belangrijk thema. Minister, ik ben tevreden dat het vooruitgaat met de werkgroep, dus bedankt voor uw antwoord. Het is een grote bekommernis van ons allen dat leerkrachten zich goed voelen in hun vel, graag voor de klas staan, fit zijn en gezond en dergelijke.

Die psychosociale klachten nemen volgens verschillende onderzoeken in het algemeen toe in de samenleving en bij bepaalde beroepsgroepen in zeer grote mate. Vorige week heb ik minister Muyters nog een vraag gesteld over het probleem van de mentale gezondheid van doctorandi of onderzoekers. Daar zijn de problemen enorm. Men is er nog niet uit of men er meteen mee aan de slag gaat. We moeten waakzaam blijven.

Minister, er zit een grote opportuniteit in het lerarenloopbaandebat voor dit probleem. Uw werkgroep kan aanbevelingen formuleren. Mensen in het onderwijs leggen inderdaad de lat hoog voor zichzelf. Ze moeten ook vaak – dat hoor ik van leerkrachten en daaraan moeten we werken – tijd besteden aan taken die ze percipiëren als nutteloos. U maakt gelukkig al werk van die planlast.

Een ander element is dat ze zich niet gesteund voelen door de directie of dat de directie hen zelfs het leven moeilijk maakt. Dat zijn frequente klachten. Het zou interessant zijn om dat in kaart te brengen. Weet u daar meer over? Hoe zit het met dat probleem van de directie die er niet in slaagt om het werken 2.0 door te voeren op school, namelijk voor heel het team een gezond evenwicht nastreven tussen het privéleven en de prestaties in arbeidscontext?

Daar ligt een grote uitdaging voor u en voor ons allen in het lerarenloopbaandebat. Mocht u vandaag al meer weten over de rol die directeurs kunnen spelen in het welbevinden van leerkrachten, dan hoor ik het graag.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mevrouw Brusseel heeft gelijk dat heel wat elementen van dit dossier aan bod zullen komen in het lerarenloopbaandebat. Minister, als u spreekt over uw werkgroep, bestaat daarbinnen het instrument van evaluatie en tucht. Wordt er tegelijk uitdrukkelijk aandacht geschonken aan het concept van de derde weg of time-out voor leerkrachten?

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, wordt er binnen de werkgroep ook gekeken naar andere sectoren en naar de manier waarop men daar omgaat met die problematiek? Mevrouw Brusseel zei net dat het niet alleen een probleem is van Onderwijs, maar de onderwijssector kan misschien toch ook inspiratie opdoen bij andere sectoren over hoe die omgaan met gelijkaardige problemen en welke elementen in Onderwijs kunnen worden meegenomen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat laatste kunnen we zeker bekijken. De basis van de werkgroep ligt in de federale regelgeving die moet worden toegepast op Onderwijs, maar waar Onderwijs zich niet helemaal in herkent. Daarom heb ik een adhocwerkgroep opgericht om te bekijken hoe we daarmee kunnen omgaan. Ik zal ook nagaan hoe die cijfers zich tot elkaar verhouden.

Mevrouw Brusseel, ik onderschrijf uw stelling volledig. Deze week zijn we gestart met de gesprekken over het loopbaanpact. In dat loopbaanpact hebben we een eerste luik, namelijk hoe de carrière van de leraren er idealiter uitziet. Daarbij komen ook de mogelijkheden om te diversifiëren. Het tweede luik gaat over alle verlofstelsels – ziekte- en andere verloven – en wat er allemaal mogelijk is. Op vraag van werkgevers en werknemers is ook de positie van de directeur expliciet mee opgenomen. Dat wordt in het kader van het geheel bekeken. Dit moet de garantie bieden dat de positie van de directeur naast, boven, bij de leraar wordt erkend, maar men heeft gevraagd om dat ook apart te plannen.

Mijnheer De Meyer, die derde weg is zeer grondig onderzocht in de vorige legislatuur. We moeten dat bekijken en kunnen dat ook bespreken. Het heeft ook een kostenplaatje. Ik sluit niet uit dat dat in de loop van de gesprekken in de komende weken terugkeert.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): De collega's hebben zeer pertinente vragen gesteld. Buiten het feit dat er nu heel wat vooruitgang kan worden geboekt, moeten we ondertussen wel verder. Het blijft belangrijk, zeker voor de directies, dat ze de aangepaste tools krijgen om een kader aan te bieden aan de mensen die moeilijk of niet kunnen functioneren binnen een onderwijsinstelling.

Minister, hebt u enig idee wanneer de audit die loopt bij het Rekenhof, wordt verwacht?

Minister Hilde Crevits: Dat moet ik nakijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.